

KAUNO APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS

S P R E N D I M A S
LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2016 m. kovo 8 d.
Kaunas

Kauno apygardos administracinio teismo teisėjas Algis Markevičius,
sekretoriaujant Ingridai Bukantaitei,
nedalyvaujant pareiškėjui – ██████████
nedalyvaujant atsakovo - Lietuvos valstybės, atstovaujamos Kauno tardymo izoliatoriaus,
atstovui,
rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo ██████████
skundą atsakovui Lietuvos valstybei, atstovaujamai Kauno tardymo izoliatoriaus, dėl neturtinės žalos
atlyginimo priteisimo ir

n u s t a t ė:

Pareiškėjas skundu kreipėsi į Kauno apygardos administracinę teisimą ir prašė priteisti iš
atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Kauno tardymo izoliatoriaus, 1500 Eur neturtinės žalos
atlyginimui dėl teisės aktams prieštaraujančių įkalinimo sąlygų sudarymą Kauno tardymo izoliatoriuje
periodiškai laikotarpiu nuo 2015-04-21 iki 2015-07-16.

Pareiškėjas skunde (b.l. 4-8), nurodė, kad prašo atlyginti neturtinę žalą, kurią patyrė dėl
netinkamų laikymo sąlygų, teisių suvaržymo periodiškai būnant Kauno tardymo izoliatoriaus
kamerose Nr. 228, 227, 159, 163 laikotarpiu nuo 2015-04-21 iki 2015-07-16. Pareiškėjas nurodė, kad
buvo laikomas perpildytose kamerose, trūko oro, dėl ko pasijusdavo blogai, negalėjo išsimiegoti,
skaudėdavo galvą, taip pat nebuvo galimybės judėti ar mankštintis. Pareiškėjo atžvilgiu nebuvo
užtikrintas minimalus plotas, kadangi dalis kamerų ploto užimta sanitariniu mazgu, baldais, suimtųjų
asmenų daiktais. Dėl per mažos erdvės trūko oro, nes nebuvo pakankamos ventilacijos. Pareiškėjo
atžvilgiu turėjo būti užtikrintas 4 kv.m. laisvas gyvenamasis plotas.

Pareiškėjas taip pat nurodė, kad buvo vedamas 1 valandai pasivaikščioti į kiemelius, kurių
mažas plotas – tik apie 12 kv.m.. Nurodė, kad jo atžvilgiu turėjo būti užtikrinta, jog 8 valandas per
dieną jis galėtų praleisti lauke. Pareiškėjas taip pat pabrėžė, kad pasivaikščiojimo kiemeliuose turi
būti įrengtos pavėsinės.

Atsakovas teismo prašė pareiškėjo skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Atsakovas atsiliepime į skundą (b.l. 15-18) nurodė, kad pareiškėjas Kauno TI kamerose Nr.
227, 228, 159, 163 periodiškai buvo laikomas nuo 2015-04-21 iki 2015-07-16. Atsakovas pripažino
aplinkybę, kad pareiškėjas tam tikrais laikotarpiais buvo laikomas mažesnio nei teisės aktuose
nustatyta ploto, sąlygomis, tačiau tai sąlygojo objektyvios, ne nuo įstaigos administracijos valios

priklausiusios priežastys. Įstaiga stengiasi mažinti neigiamą laikymo sąlygų poveikį laikomiems asmenims, sudarydama jiems galimybę pasivaikščioti kiemelyje, naudotis sporto kambariu, kompiuterių klase. Pareiškėjui buvo užtikrinta teisė kasdien ne mažiau kaip vieną valandą pasivaikščioti gryname ore, kartą per savaitę pasinaudoti dušu. Pareiškėjas į Kauno TI administraciją dėl perkėlimo į kitą kamerą nesikreipė, todėl darytina išvada, kad būnant Kauno TI laikymo sąlygos jį patenkino. Kameros Nr. 159, 163 vėdinamos pro langus, tualete veikia atskira ištraukiamoji ventiliacija. Kameros Nr. 227, 228 vėdinamos mechaninės ventiliacijos pagalba, taip pat įrengtos orlaidės.

Atsakovas taip pat nurodė, kad yra įrengta 16 pasivaikščiojimo kiemelių, kurių plotai svyruoja nuo 11,92 iki 17,43 kv.m. ir į kiemelį vienu metu vedami visi tik konkrečioje kameroje esantys suimtieji. Teisės aktai nereguliuoja pasivaikščiojimo kiemelių ploto ir nenustato minimalios ploto normos vienam asmeniui. Tiek Suėmimo vykdymo įstatymo 29 str. 1 d., tiek Higienos normos HN 76:2010 11 p. nuostatos numato 1 valandos pasivaikščiojimo trukmę. Taip pat pasivaikščiojimo kiemeliuose yra įrengti stogeliai (pavėsinės) apsaugoti nuo kritulių.

Atsakovas pabrėžė, kad pareiškėjas savo skundą grindžia abstrakčiais argumentais, reiškiama nusiskundimai yra bendro pobūdžio, o reikalavimas atlyginti neturtinę žalą traktuotinas kaip nesąžiningas noras pasipelninti valstybės sąskaita. Pareiškėjo fizinė ir psichinė būklė buvimo Kauno TI metu buvo gera. Nusiskundimai dėl nedidelių sveikatos sutrikimų ryšio su laikymo Kauno TI sąlygomis neturėjo. Pareiškėjas neturtinės žalos buvimo neįrodė, todėl jo reikalavimas dėl neturtinės žalos atlyginimo atmestinas kaip nepagrįstas.

Pareiškėjo skundas patenkintinas iš dalies.

Nagrinėjamoje administracinėje byloje ginčas kilo dėl neturtinės žalos, kuri, pareiškėjo nuomone, buvo padaryta neteisėtai valstybės valdžios institucijų veiksmais, jam periodiškai kalint netinkamomis sąlygomis Kauno TI laikotarpiu nuo 2015-04-21 iki 2015-07-16.

Teismas pabrėžia, kad valstybės civilinė atsakomybė dėl valstybės valdžios institucijų neteisėtų veiksmų atsiranda, jeigu valdžios institucijų darbuotojai neveikė taip, kaip pagal įstatymus šios institucijos ar jų darbuotojai privalėjo veikti (Civilinio kodekso (toliau- CK) 6.271 str. 4 d.). Valstybės civilinė atsakomybė pagal CK 6.271 str. 1 d. atsiranda esant 3 būtinoms sąlygoms: 1) neteisėtiems veiksams (CK 6.246 str.); 2) priežastiniam ryšiui tarp neteisėtų veiksmų ir atsiradusios žalos (CK 6.247 str.); 3) teisės pažeidimu padarytai žalai (CK 6.249 str.). Konstitucinis Teismas 2006-08-19 nutarime, be kita ko, konstatavo, kad asmeniui teisė į žalą, padarytos neteisėtai valstybės institucijų, pareigūnų veiksmais, atlyginimą atsiranda tik tada, kai įstatymų nustatyta tvarka yra konstatuojama, kad valstybės institucijos, pareigūnai atliko neteisėtus veiksmus ir, kad žala asmeniui atsirado būtent dėl tų valstybės institucijų, pareigūnų neteisėtų veiksmų.

Pareiškėjas neturtinės žalos priteisimo reikalauja dėl to, kad jis buvo kalinamas perpildytose Kauno TI kameroje, trūko oro, reikė pretenzijas dėl ir dėl nepakankamos ventiliacijos.

Kalėjimų departamento direktoriaus 2010-05-11 įsakymu Nr. V-124 „Dėl didžiausio tardymo izoliatoriuje ir areštiniame leidžiamų laikyti asmenų skaičiaus ir minimalaus ploto, tenkančiam vienam asmeniui, tardymo izoliatoriaus ir areštinės kameroje nustatymo“ 1.3 p. nustatyta, jog iki Laisvės atėmimo vietų modernizavimo strategijos įgyvendinimo priemonių 2009-2017 metų plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-09-30 nutarimu Nr. 1248, numatytų priemonių įgyvendinimo vienam asmeniui tenkantis minimalus plotas tardymo izoliatoriaus ir areštinės kameroje negali būti mažesnis kaip 3,6 kv.m. (išskyrus Kauno nepilnamečių tardymo izoliatorių-pataisos namus). LVAT, formuodamas vienodą administracinių teismų praktiką (ABTĮ 13 str., 20 str.), eilėje administracinių bylų konstatavo, kad užtikrinus vienam asmeniui 3,6 kv.m. gyvenamojo ploto normą, teisės aktų reikalavimai nepažeidžiami (TIS Liteko duomenys).

Administracinėje byloje esantys įrodymai patvirtina teisiškai reikšmingas aplinkybes, kad pareiškėjas vertinamuoju laikotarpiu Kauno TI periodiškai 15 parų buvo laikomas kameroje Nr. 227, 228, 159, 163 (b.l. 16, 19, 20-25). Dalį laiko jis buvo laikomas kameroje, kuriose, priešingai nei nurodo pareiškėjas, jo kalinimo sąlygos atitiko įsakymo Nr. V-124 1.3.1 p. reikalavimą dėl minimalaus vienam asmeniui tenkančio ploto tardymo izoliatoriaus kameroje - t.y. tam tikrais laiko tarpais pareiškėjui teko net 8,20 kv.m. ploto, taigi, jis buvo laikomas sąlygomis, kurios užtikrino, kad

jo orumas būtų gerbiamas, o bausmių vykdymo būdai ir metodai nesukeltų jam didesnių ir intensyvesnių išgyvenimų už tuos, kurie yra neišvengiami asmeniui būnant kalinamu (kamos Nr. 227, 163). Pažymėtina, kad apskaičiuojant vienam kalinimo įstaigoje laikomam asmeniui tenkanti minimalų gyvenamąjį plotą, teisės aktai nenumato reikalavimo, eliminuoti kameroje esančių baldų ir kitų įrenginių užimamą plotą (LVAT 2014-09-18 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁷⁵-1200/2014). Dėl to pareiškėjo argumentai dėl baldais užimto ploto neįskaičiavimo bei 4 kv.m. minimalaus ploto normos atmetini kaip nepagrįsti (ABTĮ 57 str., 88 str. 1 p.). Tačiau pagal atsakovo pateiktus duomenis nustatyta, jog pareiškėjui kalint Kauno TI, teisės aktuose reglamentuotas reikalavimas dėl 3,6 kv.m. ploto normos nebuvo užtikrintas 8 paras ir pareiškėjui tuo metu tekdamo nuo 2,90 kv.m. iki 3,50 kv.m. gyvenamojo ploto (kamos Nr. 228, 159). Šie duomenys kitais objektyviais duomenimis nepaneigti, todėl teismas jais vadovaujasi, spręsdamas pareiškėjo reikalavimų pagrįstumą (ABTĮ 57 str.). Iš to seka išvada, kad pareiškėjui kalint Kauno TI, 8 paras nebuvo tinkamai užtikrinta jo teisė į kalinimą teisės aktais nustatyto dydžio gyvenamojo ploto patalpose. Tokie atsakovo veiksmai negali būti laikomi teisėtais, todėl atsiranda pagrindas spręsti klausimą dėl neturtinės žalos atlyginimo (ABTĮ 57 str.).

Skunde pareiškėjas nurodė, kad dėl kamerų perpildymo kameroje trūko oro, nebuvo galimybės judėti, mankštintis. Teismas daro išvadą, kad šiuos nepatogumus pareiškėjas betarpiškai sieja su kamerų ploto trūkumu (kamerų perpildymu), todėl pareiškėjo nurodytos aplinkybės nevertinamos kaip atskiri žalos padarymo pagrindai, o minėti nepatogumai vertintini kaip kamerų ploto reikalavimo pažeidimo dalis (ABTĮ 13 str., 20 str., LVAT 2015-02-11 nutartis administracinėje byloje Nr. A-423-575/2015 ir kt.).

Pareiškėjas skunde taip pat teigia, jog kameroje, kuriose jis buvo laikomas neatsidarė langai, buvo bloga ventiliacija, dirbtinė ventiliacija sugedusi. Higienos normos HN 76:2010 24 p. nurodoma, kad gyvenamosios patalpos turi būti vėdinamos per langus, išskyrus patalpas, kuriose veikia mechaninė patalpų vėdinimo ar kondicionavimo sistema. Į bylą atstovo pateiktų dokumentų (atsakovo paaiškinimai, kameros langų foto lentelės) duomenys patvirtina, kad langai atsidaro, taip pat atsidaro orlaidės (b.l. 27, 28). Iš foto lentelių (b.l. 29-31) duomenų matyti, kad dalyje kamerų ir sanitariniuose mazguose įrengta mechaninė ventiliacija. Dėl to pareiškėjo argumentai apie ventiliacijos nebuvimą atmetini kaip nepagrįsti (ABTĮ 57 str.).

Pareiškėjas savo teisių pažeidimus grindžia aplinkybėmis, jog kalint Kauno TI būdavo suteikiama galimybė tik vieną valandą per parą pasivaikščioti lauke. Pažymėtina, jog suimtųjų (nuteistųjų), laikomų tardymo izoliatoriuje, pasivaikščiojimo gryname ore tvarką nustato Suėmimo vykdymo įstatymo 29 str., įtvirtinantis nuostatą, jog suimtųjų teisė kasdien ne mažiau kaip vieną valandą pasivaikščioti gryname ore, todėl ši teisė pažeista nebuvo. Atsižvelgiant į tai, pareiškėjo argumentai, jog jam turėjo būti sudaryta galimybė pasivaikščioti gryname ore ilgiau nei vieną valandą, laikytini nepagrįstais ir atmetini. Teismui pateikti duomenys (b.l. 32, 33) patvirtina, kad pasivaikščiojimo kiemeliuose įrengtos stoginės, kuriuos atskirais atvejais saugo nuo kritulių ir tiesioginių saulės spindulių. Šioje dalyje teismas pareiškėjo teiginius laiko deklaratyviais ir klaidinančiais teisma. Be to, vadovaujantis Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 15 str. 2 p., visuomenės sveikatos centrai apskrityse pagal asmenų prašymus, pranešimus, skundus vykdo visuomenės sveikatos saugos reglamentų (higienos normų), kurių kontrolė nėra pavesta kitiems viešojo administravimo subjektams, laikymosi kontrolę (valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę) pagal sveikatos apsaugos ministro nustatytą kontroliuojamų sričių sąrašą. Teismas byloje nenustatė, jog pats pareiškėjas dėl galimai netinkamų kalinimo sąlygų buvo kreipęsis į atitinkamas tarnybas, o tarnybos į tokį kreipimąsi nebūtų reagavusios.

LVAT yra suformavęs teisminę praktiką, jog reikalavimas atlyginti neturtinę žalą turi būti pagrįstas ne vien tik deklaratyvaus pobūdžio teiginiais, bet ir pačios žalos padarymu (ABTĮ 13 str., 20 str.). Išrašai iš medicininių dokumentų (b.l. 20-26) nepatvirtina pareiškėjo nurodytų išgyvenimų, psichologinių sutrikimų ir t.. Iš medicininių dokumentų matyti, jog pareiškėjas į gydytojus yra kreipęsis dėl sveikatos sutrikimų, kuriuos turi daugybė asmenų, kurie niekada nėra padarę jokių teisei priešingų veikų. Byloje nėra jokių duomenų, kad negalavimus sukėlė apie 0,6 kv.m. ploto trūkumas. Todėl nėra pagrindo teigti, kad pareiškėjo nurodytus sutrikimus sukėlė

netinkamos kalnimo sąlygos Kauno TI. Taigi, teismas vertina, kad administracinėje byloje nėra jokių duomenų apie pareiškėjo sveikatos būklę, kitas fizines ar psichines savybes, kurios galėtų būti reikšmingos sprendžiant dėl kalnimo sąlygų neigiamo poveikio masto, intensyvumo, pobūdžio ar laipsnio (ABTĮ 57 str.). Iš to seka, kad vien tik deklaratyvaus pobūdžio teiginiai, kuriuos pareiškėjas išdėstė savo skunde teismui, apie dvasinius sukretimus, neigiamus išgyvenimus, neturtinės žalos atlyginimui nelaikytinas pakankamu pagrindu (išskyrus minimalaus gyvenamojo ploto normos neužtikrinimo atvejus). Šiuo atveju ABTĮ normos pareiškėjui numato pareigą įrodyti, kad tokie veiksmai tiesiogiai įtakojo pareiškėją ir ši įtaka sukėlė jam neigiamas pasekmes bei neteisėtai suvaržė asmens teises ir laisves (ABTĮ 13 str., 20 str., Teismų įstatymo 33 str., LVAT teismo nutartis administracinėje byloje Nr. A4-246/2007 ir kt.). Atsižvelgiant į CK 6.250 str. 1 d. prasmę, teismas pabrėžia, jog priteisiant neturtinės žalos atlyginimą, turi būti vadovaujama teisingo žalos atlyginimo koncepcija, besiremiančia įstatymo ar teismų praktikos suformuotais vertinamaisiais subjektyviais ir objektyviais kriterijais, leidžiančiais kuo teisingiau nustatyti ir atlyginti asmeniui padarytą žalą, atkurti pažeistų teisių pusiausvyrą ir suponuojančiais pareigą preciziškai įvertinti konkrečios situacijos aplinkybes. Neturtinės žalos prigimtis lemia tai, kad nėra galimybės šią žalą tiksliai apskaičiuoti, gražinti nukentėjusįjį į buvusią padėtį ar rasti tikslų piniginių tokios žalos ekvivalentą. Neturtinės žalos dydį nustato teismas, o ją patyręs asmuo turi pateikti teismui kuo daugiau ir kuo svarbesnių žalos dydžiui nustatyti reikšmingų kriterijų, o teismas pagal teisinius kriterijus nustato priteistiną neturtinės žalos dydį. Atkreiptinas dėmesys, kad pareiškėjo prašoma atlyginti neturtinės žalos suma vertinama kaip nevaržanti teismo diskrecijos nustatyti neturtinės žalos dydį konkrečioje byloje ir yra tik viena reikšmingų bylų aplinkybių, į kurią teismas turi atsižvelgti. Kaip jau buvo paminėta, kriterijai, į kuriuos turi atsižvelgti teismas, nustatyti CK 6.250 str. 2 d., o jų sąrašas nėra baigtinis. Kiekvienu konkrečiu atveju yra pažeidžiama skirtinga įstatymo saugoma teisinė vertybė ir neturtinė žala patiriama individualiai, todėl teismas privalo spręsti dėl materialios kompensacijos už patirtą neturtinę žalą dydžio, aiškindamasis bei vertindamas individualias administracinei bylai svarbias neturtinės žalos padarymo aplinkybes ir kitus faktus, kurie reikšmingi nustatant tokio pobūdžio žalos dydį, atsižvelgdamas į įstatyme bei teismų praktikoje įtvirtintus ir teismo šiuo konkrečiu atveju reikšmingais pripažintus kriterijus. Be to, sprendžiant dėl neturtinės žalos dydžio, atsižvelgtina ir į tokias reikšmingas bendro pobūdžio aplinkybes, kaip bendra šalies ekonominė situacija, pragyvenimo lygis bei bendrieji teisės principai. Atsižvelgdamas į Teismų įstatymo 33 str., Konstitucinio teismo 2006-03-28 nutarimo imperatyvias nuostatas, teismas pabrėžia, kad LAT dar 2006-05-17 nutartimi civilinėje byloje Nr. 3K-3-337/2006 suformavo teismų praktiką (Teismų įstatymo 33 str.), jog neturtinė žala nėra bet koks, net menkiausias laipsnio asmeniui padarytas neigiamas poveikis. Jis turi sukelti ne vienkartinis ar trumpalaikius išgyvenimus ar emocijas arba sudaryti kliūtis, kurios nėra sudėtingos ar nesunkiai įveikiamos. Neturtinė žala konstatuojama tik tada, kai ją darantys veiksmai ar veiksniai yra pakankamai intensyvūs, o ne mažareikšmiai ar smulkmeniški, kai jie yra nepriimtini teigiamos reputacijos ar asmens gero vertinimo požiūriu ir gali būti įvertinti pinigais, atsižvelgiant į pažeidžiamų vertybių pobūdį, pakenkimo intensyvumą, trukmę ir kt. (CK 6.250 str. 1 d.). Akcentuotina ir tai, kad bylų nagrinėjimo procese vyrauja proceso šalių rungtyniškumo, lygiateisiškumo principai, kurių realų įgyvendinimą proceso metu privalo garantuoti teismas. Nežiūrint to, teismas, būdamas aktyvus, savo iniciatyva ABTĮ 10 str. nuostatų pagrindu padėjo pareiškėjui ginti jo teigimu pažeistas jo subjekto teises ir to pasekoje iš atsakovo savo iniciatyva išreikalavo visą eilę įrodymų, kuriuos ABTĮ iš esmės įpareigojo pateikti patį pareiškėją (ABTĮ 23 - 24 str., b.l. 19-33). Pats pareiškėjas, visiškai nesirūpindamas savo skundo teiginių pagrindimu faktiniais duomenimis, tik deklaratyviai nurodė, jog jo paminėtos faktinės aplinkybės (atsakovo veiksmai, neveikimas) pažeidžia jo teises ir, jo manymu, duoda pagrindą reikalauti neturtinės žalos atlyginimo ir, be to, visiškai nepagrindė ir neindividualizavo subjektyvių neigiamų pasekmių (išgyvenimų), taip pat ir būtinojo (tiesioginio) priežastinio ryšio. Kaip jau buvo paminėta, sprendžiant skundo dėl neturtinės žalos pagrįstumo klausimą turi būti nustatyta ne tik tai, ar atitinkama valdžios institucija asmens atžvilgiu veikė neteisėtai arba neveikė taip, kaip turėjo veikti pagal įstatymus (CK 6.271 str.), bet ir tai, ar dėl tokio veikimo arba neveikimo atsirado asmens (pareiškėjo) nurodyta neturtinė žala (pasekmės), kurią teismas galėtų įvertinti pinigais. LVAT išplėstinė teisėjų kolegija dar 2008-04-16 sprendime

administracinėje byloje Nr. A⁴⁴-619/2008 (ABTĮ 13 str., 20 str., Teismų įstatymo 33 str.) imperatyviai pabrėžė, kad įrodinėjant neturtinę žalą ypatingą reikšmę įgyja įrodomieji faktai - t. y. tokie faktai, kurie yra pakankamas pagrindas logine seka daryti išvadą, kad egzistuoja kitas - materialiojo teisinio pobūdžio faktas (nagrinėjamu atveju - neturtinės žalos padarymo faktas). Pareiškėjui tik įrodžius tokius faktus, kurie neabejotinai turėtų sąlygoti neigiamą poveikį nukentėjusiajam asmeniui (neigiamus fizinius ar dvasinius išgyvenimus), gali būti konstatuotas ir neturtinės žalos padarymo faktas. Ši argumentacija taikytina ir pareiškėjo skundo argumentams dėl patirtų dvasinių išgyvenimų ir pan. (ABTĮ 57 str.). Ginčo situacijoje taip pat būtina įvertinti neteisėtų veiksmų pobūdį, jų mastą ir įtaką pareiškėjui ta prasme, ar tokie (neteisėti) veiksmai Konvencijos 3 str., Konstitucijos 21 str. taikymo prasme galėtų būti laikomi asmens kankinimu, žiauriu, nežmonišku ar žeminančiu asmens orumą elgesiu. Įvertinęs nustatytas teisiškai reikšmingas aplinkybes teismas konstatuoja, kad pareiškėjui atsiradusių neigiamų pasekmių (išskyrus minimalaus gyvenamojo ploto neužtikrinimo dalyje) nėra pagrindo vertinti kaip kankinimą, žiaurų, nežmonišką ar žeminantį asmens orumą elgesį Konvencijos 3 str. kontekste. Konstitucijos 22 str. 4 d. numato, kad įstatymas ir teismas saugo, kad niekas nepatirtų savavališko ar neteisėto kišimosi į jo asmeninį ir šeimyninį gyvenimą, kėsinosi į jo garbę ir orumą. Teismas, įvertinęs pateiktą įrodymų visetą, daro išvadą, kad byloje nėra pakankamo pagrindo įrodymų išvadai, jog atsakovo veiksmais tiesiogiai buvo pažeistos paminėtose konstitucinėse normose įtvirtintos vertybės pilnoje Konvencijos 3 str. turinio apimtyje (ABTĮ 57 str.). Pagal nusistovėjusią Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką, Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 1 str. nustatyta susitariančiųjų šalių pareiga kiekvienam jų jurisdikcijai priklausančiam asmeniui garantuoti konvencijoje numatytas teises ir laisves, taikoma kartu su Konvencijos 3 str., lemia reikalavimą, kad valstybės imtųsi priemonių užtikrinti, kad jų jurisdikcijai priklausantys asmenys nepatirtų kankinimų ar nežmoniško arba žeminančio elgesio ar baudimo, įskaitant ir tokį privačių asmenų elgesį (EŽTT 2011-05-01 sprendimas *Ebcin v. Turkija* (pareiškimas Nr. 19506/05), 2001-05-10 sprendimas *Z. ir kt. v. Jungtinė Karalystė* (pareiškimas Nr. 29392/95), 1998-09-23 sprendimas *A. v. Jungtinė Karalystė* (pareiškimas Nr. 25599/94)). Ginčo situacijoje svarbu ir tai, kad byloje nėra įrodymų, jog pareiškėjas jo laikymo izoliatoriuje metu būtų kreipęsis į administraciją ar kitas institucijas su skundais dėl blogų kalnimo sąlygų.

Įvertinus pateiktą įrodymų visetą teismui nekyla abejonų, kad dėl netinkamo kalnimo sąlygų (per mažo gyvenamojo ploto) pareiškėjas patyrė tam tikrų nepatogumų, išgyvenimų, papildomą diskomfortą, teisės aktais garantuotos minimalios gyvenimo kokybės pablogėjimą, kurių jis nebūtų patyręs, jei būtų buvęs laikomas teisės aktų nustatytais sąlygomis - t. y. pareiškėjas patyrė neturtinę žalą. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, formuodamas administracinių teismų praktiką, yra konstatavęs, kad galimybės nebuvimas kalnimojo patalpinti į kamara, atitinkančią teisės aktų reikalavimus, vadovaujantis CK 6.271 str. 1 d. nuostatomis, neatleidžia valstybės nuo atsakomybės dėl neturtinės žalos atlyginimo (LVAT administracinė byla Nr. A438-121/2009). Vadovaujantis teismo vidiniu įsitikinimu ir atsižvelgiant į nustatyto pažeidimo pobūdį, jo trukmę, nesant tiesioginių bei pakankamų duomenų apie netinkamų kalnimo sąlygų tiesioginę įtaką pareiškėjo sveikatos būklei, taip pat nesant informacijos, jog pareiškėjas kalnimo metu kokiū nors būdu (žodžiu ar raštu) skundėsi Kauno TI administracijai ar kitoms kompetentingoms institucijoms dėl netinkamų kalnimo sąlygų, nenustačius, kad atsakovas būtų sąmoningai siekęs pažeisti pareiškėjo orumą ar nežmoniškai su juo elgtis, atsižvelgiant į šiuo metu Lietuvoje egzistuojančias ekonomines darbo užmokesčio bei pragyvenimo sąlygas, pareiškėjui padarytos neturtinės žalos dydis įvertinamas 199 Eur ir ši suma priteistina iš atsakovo (ABTĮ 57 str., 88 str. 5 p.). Dėl kitos reikalavimų dalies skundas atmestinas kaip nepagrįstas, remiantis aukščiau išdėstytais argumentais (ABTĮ 88 str. 1 p.).

Darydamas šią išvadą teismas taip pat pabrėžia, kad ginčo laikotarpiu pareiškėjas buvo asmuo, turintis specifinį teisinį statusą, todėl jo asmeninių laisvių suvaržymas tam tikra apimtimi yra neišvengiamas bei būtinas, siekiant apsaugoti kitų (jokių nusikaltimų nepadariusių) asmenų laisves bei teisėtus interesus. Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikoje taip pat yra pripažįstama, kad į kalnimo įstaigose, atsižvelgiant į šių įstaigų pobūdį, gali būti pateisinami platesni apribojimai nei laisvėje esančių asmenų atžvilgiu. Be to, pripažįstama, kad tam tikros kalnimo sąlygos ir su tuo susiję apribojimai yra būdingi siekiant paskirtos kardomosios priemonės tikslų, o laisvės atėmimas

(suėmimas) visada daro įtaką asmens įprastam gyvenimui ir neišvengiamai nustato tam tikrus apribojimus ir kontrolę (ABTĮ 57 str.). Imama dėmėn ir tai, kad pareiškėjas, tyčia darydamas nusikaltimus, objektyviai turėjo galimybę ir privalėjo suvokti ateityje kilsiančias neigiamas pasekmes: kardomosios priemonės suėmimo paskyrimą bei vėlesnį patalpiniimą į tardymo izoliatorių – t.y. iš dalies ir jo sąmoningi neteisėti veiksmai buvo priežastiniame ryšyje dėl įkalinimo sąlygų kokybės atsiradimo (CK 6.282 str. 1 d., 2009-07-27 Klaipėdos apygardos teismo nuosprendis - TIS Liteko duomenys).

Likusieji tiek pareiškėjo, tiek ir atsakovo argumentai laikytini pertekliniais, neturintys lemiamos juridinės reikšmės kilusio ginčo išsprendimui, todėl detaliau nedėstyti ir neanalizuotini. Be to, LVAT ir Europos Žmogaus Teisių Teismo formuoja praktiką, kad pareigos nurodyti priimto sprendimo motyvus apimtis gali skirtis priklausomai nuo sprendimo prigimties ir turi būti analizuojama konkrečių bylos aplinkybių kontekste (EŽTT 1994-04-19 sprendimas byloje Nr. 16034/90 *Van de Hurk v Netherlands*, 1997-12-19 sprendimas byloje Nr. 20772/92 *Helle v Finland*, 1999-01-21 sprendimas byloje Nr. 30544/96 *Garcia Ruiz v Spain* ir kt.). LVAT jurisprudencijoje aiškinant ABTĮ normas (ABTĮ 13 str. 1 d., 20 str.) taip pat ne kartą buvo imperatyviai pažymėta, kad įstatymo reikalavimas motyvuoti teismo sprendimą nereiškia įpareigojimo teismui atsakyti į kiekvieną proceso dalyvio argumentą (LVAT 2008-12-05 nutartis administracinėje byloje Nr. P⁴⁴⁴-196/2008, 2009-07-24 nutartis administracinėje byloje Nr. P⁷⁵⁶-151/2009, 2009-11-06 nutartis administracinėje byloje Nr. P⁵²⁵-194/2009, 2013-02-11 nutartis administracinėje byloje Nr. A146-216/2013 ir kt.).

Teismas, vadovaudamasis Administracinių bylų teisenos įstatymo 85 - 87 str., 88 str. 1 p., 5 p.,

nuosprendžia:

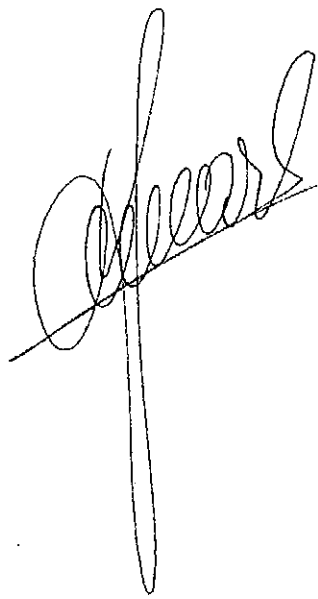
Pareiškėjo [redacted] skundą patenkinti iš dalies.

Priteisti pareiškėjui Aurimui Svirmeliui iš atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Kauno tardymo izoliatoriaus, 199 EUR (šimtą devyniasdešimt devynis eurus) neturtinės žalos atlyginimui.

Likusioje reikalavimų dalyje pareiškėjo skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Sprendimas per 14 dienų nuo jo paskelbimo dienos gali būti skundžiamas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui tiesiogiai arba per Kauno apygardos administracinį teismą.

Teisėjas

Algis Markevičius